

Framsidan

April 2010

Årgång 24 nr 1

Medlemstidning

*Örebro utropar sig till
Europas teckenspråkiga huvudstad
den 12 mars 2010*

” Språklagen!

Vad säger den?

Läs mer på sidan 14

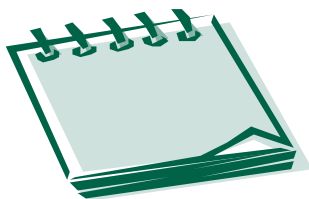
”

**DÖVA, HÖRSELSKADADE OCH
SPRÅKSTÖRDA BARN I VÄSTRA SVERIGE**

**- DHB Västra -
www.dhbvastra.se**

DÖVA, HÖRSELSKADADE OCH SPRÅKSTÖRDA BARN I VÄSTRA SVERIGE

Adress: DHB Västra
Storgatan 7
462 36 Vänersborg

Tfn, tal & text: 0521-696 10

Telefax: 0521-696 11

E-post adress: info@dhbvastra.se

Hemsida: www.dhbvastra.se

Styrelsen DHB Västra

Kanslisten träffas säkrast på förmiddagarna.

Information

Ansvarig utgivare:
Jörel Bergström

Redaktionskommitté
Grethe Håkansson
Jörel Bergström
Susanne Nilsson
Susanne Matuschek

Förslag och synpunkter på tidningen kan lämnas till kansliet. Vi förbehåller oss rätten att välja om vi vill publicera hela eller delar av inskickade artiklar eller ej.

Nästa manusstop:
15 Sept

Nästa nummer:
Hösten 2010

Medlemsavgift per familj: 250:-
Stödjande: 200:-

Postgiro: 42 07 35-3
Bankgiro: 5317-3118

Organisations nr.
862500 - 6831

Auktoriserad revisor:
Gun-Britt Berglund
Tel. 0521-26 20 62

Ordförande	Jörel Bergström	Tel. hem: 0522-723 95
Vice ordförande	Petra Grønhaug	Tel. hem: 0321-147 44
Kassör	Paul Ek	Tel. hem: 0521-2224 16
Sekreterare	Susanne Matuschek	Tel. hem: 0520-425123
Vice kassör	Helena Johansson	Tel. hem: 033-132256
Vice Sekreterare	Eva Bartels	Tel. hem: 036-144050
Ledamot	Jan-Eric Josefsson	Tel. hem: 0515-513 16
Ledamot	Johan Ahlberg	Tel. hem: 031-225396
Ledamot	Susanne Nilsson	Tel. hem: 0321-137 81
Ledamot	Roger Svensson	Tel. hem: 036-370800
Ledamot	Kirsten Ekholm	Tel. hem: 031-7797430
Kanslist	Grethe Håkansson	Tel. kansli: 0521-696 10
Studie & Aktivitetsgruppen	Grethe Håkansson (Sammankallande)	Tel. hem: 0521-2224 16
	Helena Johansson	Tel. hem: 033-132256
	Paul Ek	Tel. hem: 0521-2224 16
	Susanne Nilsson	Tel. hem: 0321-137 81
	Kristina Näsström	Tel. hem: 0381-156 00
	Nelson Luengo	Tel. hem: 0522-158 28
Språkstörningsgrupp	Katarina Björk (Sammankallande)	Tel. hem: 036-140913
	Åsa Haggren	Tel. hem: 0703-158891
	Kristina Näsström	Tel. hem: 0381-156 00
	Kirsten Ekholm	Tel. hem: 031-7797430

Vår nya Ordförande har ordet!

Jag, Jörel Bergström, gift med Patrik och mamma till Embla 11 år och Hannes 8 år. I vårt hem talar vi två språk, svenska och teckenspråk. I en familj med barn som har hörselskada blir DHB en del av vardagen. Aktiviteter planeras av aktivitetsgruppen, barnens kompisar, våra nya och gamla vänner träffar vi genom DHB.

För mig står DHB för gemenskap, kunskap och aktiviteter. Tidigare var jag sekreterare i Västras styrelse och med i redaktionen för Framsidan. Jag har även varit aktiv i DHB riksstyrelse och DHBs representant i Skolrådet på Vänerskolan och under förra året aktiv i SPSMs nationella skolråd.

På årsmötet den 6 mars valdes jag till er nya ordförande. Det är faktiskt första gången i DHB västras historia som en mamma är ordförande och jag vill passa på att tacka er alla för det förtroendet. Det ska bli spännande att leda styrelsens arbete till att vara ännu mer aktiva och kunniga. Vårt arbete leder förhoppningsvis till att förbättra livet för våra barn i skolan, inom vården och framförallt på fritiden.

Frågan om tillgänglighet för våra barn att delta i fritids och kulturella aktiviteter känns alltid aktuell. Det ska vara självklart att hörselslingan på bio fungerar, att tolken finns med på träningen eller att det görs vettiga och roliga bamböcker och TV program för teckenspråkliga barn.

Vi vill att varje barn självklart ska få tillgång till tvåspråk oavsett vilken skolfom familjen väljer. För vissa barn fungerar Specialskolan, kommunal specialklass och för andra att vara integrerade i vanlig skola med olika stödåtgärder.

Våra båda barn går integrerade, för oss fungerar detta bäst. Vår erfarenhet är att rektorns och lärares vilja att förstå och organisera skolan utifrån barnen funktionshinder ger de möjligheter att lyckas i skolan.

DHB har här ett viktigt uppdrag att sprida kunskap om våra barns funktionshinder och lyfta fram de goda exempel som finns lokalt och nationellt. I brukarråden ses vi som en viktig motpart och jag upplever att vi som föräldrar har viktiga erfarenheter och stor kunskap.

Du som medlem är viktig för oss. Tveka inte att höra utav dig med dina synpunkter bra eller dåligt, eller om du har önskemål eller tips på aktiviteter som vi kan göra inför kommande år.

Vi ses på kurserna och aktiviteterna!
Väl Mött!

Ordförande Jörel Bergström
jorel@dhbvastra.se

Innehåll:

Sid. 1.....Framsidan	Sid.10-11.....Språkstörda barn
Sid. 2.....Kansliet och Styrelsen.	Sid. 12.....Aktivitetsbidrag - Bad i Falköping
Sid. 3.....Ordförandespalten	Sid. 13.....Open Sign i Göteborg
Sid. 4.....Tsp- och Tss-kurs för fam.	Sid. 14.....Språkrådet om språklagen
Sid. 5.....Tsp-kurs för mammor	Sid. 15.....Festival och Konferens
Sid. 6.....Föräldrahelg och Riksbesök	Sid. 16.....Bamsidan
Sid. 7.....Aktivitetshelg i Örebro	Sid.17.....Faktasidan - Notiser
Sid. 8.....Aktivitetshelg med Årsmöte	Sid.18.....Verksamhetsplan 2010.
Sid. 9.....Aktivitetsbidrag - Jul på Liseberg	Sid.19.....Blandat - Teckentorget
/ Arbetshelg	/Tsp för hörande
	Sid.20.....Baksidan - Anslagstavlan.

Teckenspråkskurs och Tecken som stöd kurs för familjer den 17-18 okt 2009

I oktober förra året stack jag och min dotter, Stella 6 år, iväg till Nordiska folkhögskolan i Kungälv för att delta i teckenspråkskurs för familjer anordnad av DHB, en förening vi nyss blivit medlemmar i.

Väl framme letade vi oss in till Miklagård, där vi enligt inbjudan skulle samlas, men där fanns bara en rytartförening. De verkade i och för sig jättetrevliga, men nu var det ju teckenspråk vi hade tänkt oss. Slutligen hittade vi de andra DHB:arna i matsalen och fick information om vad helgen skulle innebära.

Stella gick iväg med de andra barnen för att delta i aktiviteter ledda av dels de ordinarie fröknarna på det jag brukar kalla TUFF-dagis och dels trevliga ungdomar som läser på Teckenspråkslinjen på Nordiska. Självt undervisades jag under dagen

av den trevliga läraren Daniel. Framåt aftonen samlades många av familjerna i TUFF-huset och Stella lekte med sina nya kompisar och jag med mina.

På natten sov vi gott i vårt rum och efter frukost på söndagen blev det lek för Stella och undervisning för mig igen. Sammantaget hade vi det väldigt bra under kursen, Stella var nöjd och glad med aktiviteter och vänner och jag fick lära mig lite nytt, vi fick god mat, det hela var välorganiserat och trevligt. Tack för det och vi ses igen!

Sara Rangmar

Teckenspråkskurs för mammor & anhöriga den 28-29 nov 2009

Adventshelg, men istället för stök och städ väntade en hel helg utan man och barn. Jag längtar alltid efter mamma-kursen. Det är så skönt att få tid för sig själv samtidigt som jag tränar på att bli bättre på teckenspråk. Som vanligt var det trevligt att träffa nya och gamla vänner det blev snabbt en god stämning och vi delade erfarenheter och skatt.

Undervisningen var varierad och Stefan och Lars-Gunnar var snabba att anpassa materialet efter våra behov. På teckenspråkskurser hinner jag aldrig bli hungrig, folkhögskolan har vana att fixa god mat. På kvällen samlades vi i ett av husen för att umgås och lördagsmysa. En del av oss satt uppe länge och pratade medan andra gick och lade sig tidigt med en god pocketbok.

Söndagen startade jag med en promenad för att vara pigg till söndagens lektioner.

Kungälv och Nordiska är en fantastisk plats för teckenspråkskurser och många av oss har minnen från TUFF veckor.

För mig är dessa kurser en påminnelse av hur mycket mer jag har kvar att lära i teckenspråk samtidigt att jag faktiskt känner mig lite stolt över att vi är ett gott gäng mammor som kämpar för att lära oss ett nytt språk.

Så i väntan på flera TUFF veckor hoppas jag att vi åter ses på DHB's teckenspråkskurser eller kurser i tecken som stöd.

Det är kul med

Hälsar Jörel Bergström

Riksförbundets styrelse på besök och föräldrahelg för medlemmar

DHB fyllde år 2009, 60 år och genomförde ett jubileumsår. Riksförbundet DHB's styrelse gjorde i samband med detta en turné och besökte alla distrikt i Sverige. Den 6-8 november var det DHB Språkstöms och DHB Västra's tur att få besök av Riksförbundet. Vi i västra passade då på att lägga en föräldrahelg med föreläsning för medlemmarna samma helg.

Det var inte enbart styrelsen från Riksförbundet som kom, utan även kanslipersonalen från vårt huvudkontor i Örebro kom. Under fredagen kom en del av riksförbundet till oss för att gå studiebesök på bl.a. Kannebäckskolan och Språkklassen på Öjersjö Brunns skola i Partille.

Styrelseträff hade vi under lördags förmiddag där styrelserna från Riksförbundet, Språkstörning och Västra diskuterade och informerade om olika sakfrågor och händelser inom de olika områdena.

Föräldrahelgen

i november var en trevlig tillställning, som alltid när vi träffas inom DHB, och vi var 22 föräldrar samt alla styrelsemedlemmar, totalt 48 st. som samlades vid lunchtid på lördagen den 7 november. Vi startade vår föräldrahelg med att äta lunch på hotellet. Efter lunch så fick vi en föreläsning om krishantering ur ett manligt resp. kvinnligt perspektiv. Han hette Lennart Björklund, psykoterapeut och gav

Förälder Tom Nilsson, tillsammans med Riksförbundets ordförande Jan Carlsson

oss många tankvärda ord och värderingar men vi fick även en

Middag med västra's föräldrar, styrelserna från riksförbundet, språkstörning och Västra.

rolig eftermiddag då han tog upp många igenkännande situationer som slutade med mycket skratt.

Efter föreläsningen så hade vi lite mingel med Riksförbundets styrelse, de hade satt upp olika stationer med frågeställningar och ville gärna ha vår syn på vad vi tycker och tänker som föräldrar. På kvällen åt vi gott och efter maten var det underhållning i form av en lek där vi delades upp i grupper som tävlade i en musiktävling s.k. musikquiz, väldigt roligt och underhållande. Efter lekarna så fortsatte vi att prata och mingla runt. Eftersom det inte var några barn med som skulle "nattas", kunde vi umgås lite längre på kvällen och prata om allt mellan himmel och jord. Det är skönt att träffa föräldrar och få stöd och tips hos varann.

Vad hände dagen efter?

Jo, på söndags förmiddag hade vi föräldrar inte bokats in något speciellt utan man gjorde det man kände för. En del stegade iväg till "Femmanhuset" och shoppade lite och andra tog en härlig lång promenad på Göteborgs gator. Riksförbundets styrelse däremot, genomförde sitt 5:e och sista styrelsemöte för detta år. Föräldrahelgen avslutades med lunch allihop tillsammans. Efter lunch åkte alla föräldrar och även Riksförbundets styrelse hem, men vi på Västra jobbade vidare och även vi hade ett styrelsemöte. Eftersom denna helg blev mycket uppskattat av deltagarna, så funderade vi på om det skulle kunna gå att göra något liknande i framtiden.

Av styrelseledamot Helena Johansson

Spöken och kallsupar i Örebro den 30-31 jan

Lördagen den 30 jan. bar det iväg till Örebro för att delta i vår andra aktivitet med DHB västra. Hela familjen var laddade och extra glad var nog Hanna. Hon hade suttit hemma och läst deltagarlistan och sett att det var flera barn från Kannebacksskolan som hon kände som skulle komma dit. Vi skulle alla träffas på borggården vid Örebro slott för att gå på rundvandring på slottet. Tyvärr blev vi lite sena p.g.a. att resan tagit lite längre tid än planerat, men hade turen att hitta alla nästan på en gång.

På Slottet gick vi runt och tittade tillsammans med en guide som berättade lite om olika föremål, slottets konferensverksamhet och alla spöken som bor på slottet! Det var historier om möbler som flyttades runt på nätterna, springande fotssteg i korridorerna, dörrar som låstes och otäcka känslor av att döden är närvarande i rummet. Tidigare var slottet residens för landshövdingen, men hennes make fick nog av alla spökerier och de fick flytta. Äldsta dottern Maja tyckte det var mycket roligt att höra berättelserna!

Efter slottsbesöket åkte vi vidare till hotellet där vi skulle bo och på kvällen åt alla middag tillsammans. Vi var ett riktigt

Rundvandring på slottet

stort sällskap; 80 personer hade valt att delta. Vi fick buffé med lite olika varma och kalla rätter, men mest populär var nog glassmaskinen där man kunde hämta obegränsat med mjukglass! Det blev en trevlig kväll och vi fick pratat med några olika familjer.

Nästa dag var det dags för äventyrsbadet. Det var verkligen stort och en upplevelse! Det fanns något som passade alla åldrar; varma småbassänger med ruschkanor, stor bassäng med vågmaskin, forsfärd, två stora vattenruschbanor, utomhuspool mm. Rena paradiset för stora och små barn! Vår familj fick sig även en läxa över hur det är att vara i badhus med hörselskadade barn. När vi kliver upp ur den stora bassängen frågar Hanna om hon får åka den stora vattenruschbanan igen. Jag pratar med Liv och svarar därför inte med en gång. När jag vänder mig om för att svara Hanna så är hon försvunnen. Vi letar överallt, men hittar ingen Hanna! En kvart senare återfinns vi henne och då har hon varit och åkt ensam. Det visar sig att hon uppfattat att jag sagt att det var OK. Dessutom tyckte hon inte det var något att hetsa upp sig för; hon hade ju kollat att det var rätt storlek på flytvästen som hon valde... Nåja, äventyret slutade ju bra, men vi skall ha mer koll i framtiden!

Carina Frantzich

Aktivitetshelg och Årsmöte i Borås den 6-7 mars 2010

Den 6-7 mars genomfördes en aktivitetshelg och ett årsmöte i Borås.

Helgen skulle starta med en Tyst teaterföreläsning. Det började lite kaotiskt, en timma för sent eftersom teaterbilen inte kom fram till scenen på grund av snön. Några tappra barn busade dock runt och hade skoj i snön.

Ett stort tack till de som hjälpte till så vi kunde genomföra teatern. När föreläsningen kom igång fick vi en riktigt bra teaterupplevelse där två av skådespelarna pratade svenska och två tecknade. Rikssteaterföreläsningen "Halvsju pojken" handlade om en flicka som var väldigt arg på sina föräldrar eftersom de inte använde teckenspråk och hur hon räddade en pojke i samma situation.

Efter lunchen gav oss sedan iväg till Navet som är en upptäcktsvärld med massor av skoj med allt från upplevelser kring vatten i antikens Grek-

land till rymdens oändlighet. Resan gick genom konst, matematik, teknik och kultur. Barnen fick bl.a. experimentera med ljus och upptäcka hur det reflekteras och absorberas i ljusavdelningens nordiska miljö. När barnen (och några nyfikna föräldrar) lekte roade vi oss andra med att genomföra DHB Västras årsmöte. Där beslutade vi om den nya verksamhetsplanen för 2010 och valde ny styrelse och olika arbetsgrupper. Det blev några förändringar i styrelsen. Bland annat så valdes en ny ordförande för föreningen. Det blev den första kvinnliga ordföranden i DHB Västras historia - Jörel Bergström från Uddevalla.

Efter årsmötet blev det en utsökt middag och filmvisning för barnen på Grand Hotell där övernattningen skedde.

På söndagen roade vi oss på Stadsparksbadet med bubbelpolar, vågbassäng, klättervägg, vattenrutschbanor och massor av annat skoj, vilket ju var en perfekt avslutning på en riktigt lyckad helg!

Petra Grönhaug
med tillägg från
Dick Hansson

Jul på Liseberg

Dan för doppareda´n ...

Hade vi föräldrar och barnen från kompisgruppen på Hörsele- och döwerksamheten i Borås, en träff på Liseberg! Våra barn brukar träffas några gånger per år då specialpedagogerna Petra och Carina brukar ta väl hand om dem. Nu ville vi hitta på någonting "utanför SÄS - Södra Älvsborgs sjukhus, och tyckte att Jul på Liseberg var ett bra förslag.

Vi möttes upp vid isbanan där kani- nerna och de andra hade en fantas- tiskt föreställning, sedan ville barnen åka så mycket som möjligt på de at- traktioner som var öppna, några

stängdes t om av pga kylan. Denna dag var väldigt vacker på Lise- berg men ack så kall! Fast bamen klagade förstås inte...- jo kanske Mil- ton, den yngste i gänget, som satt inbäddad i vagnen ...

Av: Helena Gustafsson

Arbetshelg

Den 20-21 mars samlades styrelsen, aktivitetsgruppen och språkstörde- gruppen på Hörnet i Vänersborg. Styrelsemedlemmarna avslutade en del gamla surdeggar och jobbade med den framtida verksamheten. Det kommer att bli minst lika trevliga akti- viteter under 2011 som det brukar bli.

Under några timmar fick styrelsen utbildning i hur den interna hemsidan skall kunna fungera på bästa sätt. Det var Rickard Wanderydz som höll i kursen och det gjorde han bra, så klart. Som tack för sin insats över- räckte den nyvalda ordföranden, Jö- rel Bergström, en paket innehållande ett stort snabela i smide.

Vi hoppas att den får en bra plats på en vägg hemma eller på kontoret och att den förre ordföraren tänker på oss när han ser "tavlan".

Lördagskvällen ägnades åt bowling- turnering och middag på Buddy's i Trollhättan. Det rådde febril kämparglöd och det blev en hel del strikar och spärrar (och bara några få missar). Gänget kanske behöver lite mer träning men det får vi sköta på var sitt håll. Vi ser redan fram emot nästa turnering.

Petra Grönhaug, vice ordförande

De språkstörda barnen en osynlig grupp som ständigt hamnar ”mellan stolarna”

Trots att kunskap funnits kring Språkstörning i drygt två decennier så ser behovstäckningen av barnens speciella behov väldigt olika ut i landet.

Generellt så saknas det fortförande kunskap kring vad grav språkstörning är och vilka pedagogiska insatser och tekniska hjälpmedel som behövs.

Var i landet man bor har avgörande betydelse för vilken hjälp och bemötande barnet och familjen får.

Även möjligheten att välja skolalternativ är i många delar av landet väldigt begränsat. Det saknas idag tyvärr heltäckande förskoleverksamhet och språkklasser för barn med språkstörning i Sverige. Det finns idag ett fåtal platser i specialskola (*i Sigtuna finns Hällsboskolan ett statligt Resurscenter Tal och Språk som ger service till hela landet*).

I många kommuner saknas det helt kunskap och kompetens för att kunna tillgodose barnens lagstadgade rättigheter i förskola och grundskola.

FN antog i december 2006 en ny konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen antogs av Sveriges riksdag i november 2008. Detta innebär att staten ansvarar för att konventionen förverkligas på alla samhällsnivåer, nationellt, regionalt, inom landstingen och inom alla kommunerna.

Dessutom kom den nya språklagen som trädde i kraft 01.07.2009 ”14 § Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Därutöver ska den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk

ges möjlighet att lära sig och använda det svenska teckenspråket.”

Är de rätt att var man bor i landet avgör vilken hjälp och stöd man erbjuds? Idag känner sig många föräldrar maktlösa och står inför beslutet ”måste vi flytta?” Detta för att kunna ge vårt barn samma möjligheter att utvecklas som alla andra barn. Vi menar att tal- och språkstödet måste byggas ut med fler kompetenscentrum som också skall ligga geografiskt väl utspridda över landet. Vårt absoluta mål är att Resurscenter för Tal och Språk måste vara rikstäckande! De flesta internationella undersökningar visar att av alla barn bedöms 1-2% ha en grav språkstörning och ytterligare 4-5% har en lättare språkstörning. Det handlar alltså om en mycket stor grupp barn som idag är relativt osynlig och många gånger marginaliserad i förskola och skola.

Önskvärt vore därför också att kunskap kring grav språkstörning/ teckenspråk / teckenstöd skall ingå i läramas grundutbildning då sannolikheten är stor att de i sin yrkesutövning kommer möta dessa barn ute i sina klasser. Att möta ett barns behov med språkstörning kan se olika ut därför måste fler alternativ erbjudas. I flera kommunala skolor finns det s.k. Språkklasser integrerade men det behöver många fler! Tyvärr pekar trenden i vissa områden just nu åt motsatt håll då de väl fungerande Tal och Språkklasserna som finns t.ex. på Kannebäckskolan i Göteborg riskerar att försvinna. Orsaken sägs vara att den politiska intentionen är att alla barn skall vara integrerade i den ordinarie skolan. Man tar då inga hänsyn till hur det verkligen fungerar ute i skolan. En stor del av barn med grav språkstörning har också andra svårigheter (neuropsykiatriska diagnoser) och för dessa barn är det avgörande hur gruppstorleken ser ut.

Forts.

Ute i den lokala skolan kan de oftast inte erbjuda dessa mindre undervisningsgrupperna och saknar dessutom resurser att tillsätta nödvändigt extra pedagogisk stöd t.ex. specialpedagog, logoped, personal som arbetar med teckenspråk/tecken som stöd. Barnet befinner sig visserligen i den stora klassen men frågan är hur inkluderat ett barn med grav språkstörning blir om behoven inte kan tillgodoseas?

Arbetsgrupp i DHB Västra – språkstörning avser att under hösten 2010 skicka ut en enkät där vi behöver feedback från så många familjer som möjligt. Målet är att göra en snabb-analys av hur situationen ser ut idag för era barn med språkstörning. Underlag hoppas vi skall

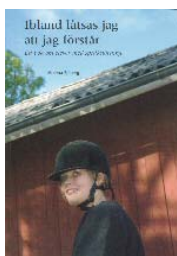
kunna användas för att förbättra insatserna över hela landet för alla barn med språkstörning. Vi föräldrar är de största experterna på våra barn och våra barns behov.

- Det är dags att våra upplevelser och synpunkter tas på allvar av beslutande politiker!

Kirsten Ekholm & Kristina Näsström
(Språkstördegruppen DHB Västra)

Böcker och information om språkstörning

Ibland låtsas jag att jag förstår

En bok om elever med språkstörning. Boken vänder sig till föräldrar, pedagoger och andra som möter barn med språkstörning. Boken ger kunskap om hjälpmedel och om de särskilda svårigheter som eleverna har. Boken innehåller också tankar och råd om bemötande av barn med språkstörning. Pris: 150 kr + frakt. Beställ på Riksförbundet DHB

Språkstörning hos barn och unga i skolåldern

Informationsskrift som i första hand vänder sig till föräldrar och andra närstående. Anna-Karin Arnald leg. logoped ger svar på de vanligaste frågorna om barn med språkstörning under skoltiden. Skriften tar upp innebörd och konsekvenser i skolan och ger tips på vad man som förälder och personal i skolan kan göra för att underlätta för barnet.

Pris: 30 kr + frakt. Beställ på Riksförbundet DHB

Språkstörning - en pedagogisk utmaning

Författaren Eva Carlberg Eriksson är speciallärare och har lång erfarenhet av elever med språkstörning. Elever med språkstörning behöver en lugn och tillrättalagd lärandemiljö med mycket visuellt stöd. I den här boken får pedagoger som undervisar tonårselever många konkreta förslag på bemötande och sätt att undervisa. De traditionella skolämnen tas upp och även olika sätt att kommunicera, liksom alternativa verktyg i undervisningen. Pris: 148 kr Beställningsnr: 00284 Beställ på SPSM

Virvlande bad i Falköping

Den 5 december möttes 5 förväntansfulla familjer på Odenbadet i Falköping. Äntligen var det dags att träffas igen. Det var ett tag sedan sist och det märktes redan i foajén, där det stomade av glada tillrop.

Väl inne i det ljumma bassängutrymmet hoppade vi i vattnet, som var ganska skönt. Det bar genast iväg till rutschbanor, hopptom och virvelbad. Allt var lika roligt. Det krävdes dock mycket mod för att våga åka den branta rutschbanan och hoppa från 5:an. Det var inte alla som vågade och fegast var föräldrarna, förstås.

Efter någon timmas badande tyckte föräldrarna att det var dags för fika. Kaffe-doften spred sig och smörgåsar och bullar togs fram. Barnen hann knappt inte stanna upp men föräldrarna tog sig en välbehövlig vilopaus från badandet. Det blev mycket teckenspråk även mellan oss föräldrar så vi fick tillfälle att öva oss riktigt bra.

Virvelbassängen drog igång några gånger i timman och barnen väntade på att få se varningslampan sätta igång för att genast skutta i och åka runt i en virvlande fart. Det var nästan omöjligt att komma ur virveln. Naturligtvis var det halva nöjet att försöka att ta sig ur vattnet, trots de starka strömmarna. Som tur var fanns det välvilliga barn och föräldrar som hjälpte till, från kanten, att dra upp oss andra.

Det fanns en lekbassäng också där det var lite lugnare tempo och betydligt varmare vatten. Efter att ha varit i den kändes det inte lika kul att hoppa i virvelbassängen igen och några föräldrar placerade sig vid kanten för att hålla utsikt över sina virvlande barn. För oss som fördrev en stund där var glädjen inte långvarig eftersom vi snabbt blev blöta av skvättande kamrater. Det var med andra ord lika bra att hoppa i och följa strömmen.

Efter tre timmars badande åkte vi alla hem till familjen Grönhaug i Ulricehamn och åt middag. Barnen fortsatte leka medan föräldrarna tog tillfället i akt och samtala om allt från Ullared till skolskjutsar.

Vid pennan Petra Grönhaug

Open Sign i Göteborg

Var uppträder man om man har teckenspråk som sitt första språk?

Jo, man åker till Open Sign, såklart!!

Så en lördag i mitten av november satte min teatertokiga dotter Jessica (13 år) och jag oss i bilen och styrde mot Göteborg för att kolla in Open Sign.

Nänä, inte för att uppträda – inte i år i alla fall

Bor man som vi, långt från Jessicas kompisar, gäller det att passa på när tillfälle ges, så därför hade vi stämt träff med Susanne och David Matuschek för att först gå och äta en bit mat i Göteborg.

Men först var det ju det där med att ta oss till själva Järntorget med bil. Jag drog glatt ut en karta från gula sidorna och så körde vi västerut. Regnet piskade mot rutan och det blev rätt snabbt mörkt – kartan visade sig visa underliga uppgifter (eller om det var jag som inte kunde läsa den ordentligt) och Jessica var väl inte fullt pålitlig när det gällde att läsa på gatuskyltarna i regn och mörker. Så det blev lite snurrande och både en och annan snabb vändning och ilsken blick från andra bilister, men till slut kom vi fram i alla fall.

Andra Långgatan visade sig vara en intressant gata med många restauranger, pubar och lite annat.

Efter lite dividerande satte vi oss i alla fall till bords på en restaurang där vi åt god pasta och massor med tzatziki och vitlöksbröd. Kanske inte så smart med tanke på att vi snart skulle sätta oss som publik, men gott var det!!!

Mätta och belåtna sammanstrålade vi utanför teatern med Susanne och Sara Ahlberg och när vi kom in på Pusterviksteatern såg vi fler kända ansikten. Det är fortfarande fascinerande att se så många teckenspråkiga på samma plats för oss som inte har det runtomkring oss i Huskvarna i vardagen. Och det är härligt att se att ens barn hänger med i kommunikationen och inte behöver tolkamma hela tiden.

Föreställningen bjöd på stor variation. Många skratt och även ett och annat lite allvarigare inslag.

Många var fantastiskt duktiga!! Jessica tyckte allra bäst om sista numret som var ett gäng tjejer i tonåren som dansade! Det där var ju något som hon själv kunde identifiera sig med!!!

Och det var väl egentligen det som var tanken för oss att åka till Open Sign – att Jessica ska se att hon kan, hon också!!!!

Eva Bartels

Om Språkrådet

Språkrådet ansvarar för språkvården i Sverige. De arbetar särskilt med svenskan, minoritetsspråken och det svenska teckenspråket men följer även andra språk i Sverige.

Språkrådet är en avdelning inom myndigheten Institutet för språk och folkminnen. Institutet har arkiv och forskningsavdelningar i Uppsala, Lund, Göteborg och Umeå.

Språkrådet ligger i Stockholm.

Svenskt Teckenspråk Vad säger språklagen?

Språklagen skyddar svenskt teckenspråk.

I språklagen, som trädde i kraft 2009, fick teckenspråket ett särskilt skydd. I språklagen (2009:600)

9 § Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

14 § Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska.

Därutöver ska.....**se punkt 2**

Punkt 1 .....

Punkt 2 ...den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig och använda det svenska teckenspråket.

Minoritetsspråk

Sedan år 2000 har fem nationella minoritetsspråk; finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch.

Svenskt teckenspråk jämsställs i språklagen med de nationella minoritetsspråken.

Det innebär att svenska teckenspråket hör **inte** till de fem nationella minoritetsspråk för vilka Sverige skrivit under Europarådets konvention. Svenskt teckenspråk uppfyller dock flera viktiga kriterier för vad som kan betraktas som nationellt minoritetsspråk, därför är det ofta motiverat att se det svenska teckenspråket som ett sjätte minoritetsspråk.

Språkrådets arbete med svenskt teckenspråk

- Ger råd i språkfrågor åt myndigheter, företag och enskilda personer via e-post och telefon
- Informerar och håller föredrag om det svenska teckenspråket och dess ställning.
- Dokumenterar och studerar förändringar i det svenska teckenspråket
- Följer upp språklagen och gör analyser av språksituationen i samhället.

Språkrådets språkvårdare

Teckenspråksrådgivningen

Tal tfn: 08-442 42 16

Text tfn: 08-442 42 19

Bildtelefon: teckensprak@sp.sprakradet.se

E-post: teckensprak@spra.kradet.se

Webbplats: www.sprakradet.se/teckensprak

Aktuella händelser

När ni går in på språkrådets webbplats för teckenspråk, hittar ni även andra aktuella händelser inom området samt länkar till olika utredningar som varit m.m.

Varmt välkomna till Dövas Nordiska Kulturfestival!

Festivalen arrangeras i Stockholm den 28 juni-3 juli 2010. Det blir en vecka fylld av aktiviteter för stora och små, politik och kultur och mycket annat!

Festivalens tema är **Teckenspråk, Tillgänglighet, Delaktighet** vilket rymmer en hel del och som ständigt är aktuellt i dövas liv!

Den 1-3 juli finns även

Deaf Arts NOW!

En festival med konst- och fotoutställningar, filmvisningar och teater- dans- och poesiföreläsningar.

Webbplats: www.dovkulturfestival2010.se

Konferens

Ibland låtsas jag att jag förstår! En konferens om barn och unga med språkstörning -

När? 11 maj 8.30-16.00

Var? Laxbutiken, Heberg

Medverkande föreläsare är bl.a. Astrid Frylmark Logoped, Gunilla Rejnö-Habte Selassie fr. Drottning Silvias barn och ungdomssjukhus med specialkompetens inom området. Konferensen vänder sig till personal både inom och utanför skolan, beslutsfattare i kommuner och landsting, förtroendevalda, anhöriga och övriga intresserade.

Kostnaden är 500 kr Lunch

och fika ingår (250 kr om man är medlem i afasiföreningen) och anmälan görs på blankett som kan fås via Handikappförvaltningen i Halland.

Kontakta Yvonne Emanuelsson för mer info och få anmälningsblankett, på tel. 035-146111 eller e-post: yvonne.arvidsson-emanuelsson@lthalland.se

Betalas till plusgiro:320672-9 (Landstinget Halland)

Ange "Ibland låtsas jag att jag förstår!"
Skriv även ert namn.

Ansvariga: Läns handikapprådet Halland och Afasiföreningen Halland

Program

Moderator under dagen Kathinka Lindhe, journalist

08.30-09.00 **Samling**, kaffe

09.00-09.10 **Inledning** - Gun-Marie Stenström, ordförande Läns handikapprådet LHR
- Torgny Wahrenberg, ordförande Afasiföreningen
- Kathinka Lindke, moderator

09.10-10.00 **Samtal om att leva med språkstörning**

- Kathinka samtalar med Gullan Sjöholm och hennes son Simon, Stockholm

10.00-10.45 **Barn och unga med språkstörning och dess konsekvenser**

- Astrid Frylmark, leg. Logoped, Härnösand

10.45-11.00 **Fruktpaus**

11.00-12.00 **Läs - och skrivsvårigheter hos barn och unga i skolan**, forts. Astrid Frylmark

12.00-13.00 **Lunch**

13.00-14.00 **Tal - och språkstörda barn och förekomsten av neurologiska och neuropsykologiska svårigheter i denna grupp** - Gunilla Rejnö-Habte Selassie, leg logoped Sahlgrenska akademien, Göteborgs Universitet

14.00-14.30 **Hjälpmedel för barn och unga med språkstörning**

- Mimmi Gellerstedt, leg logoped, DAKO, Halmstad

14.30-15.00 **Kaffe**

15.00-15.30 **Språkredjans väskor** - Chatarina Sjöberg, leg logoped, Falkenberg

15.30-16.00 **Information om Talknuten** - Sofie Wikström, ordförande Talknuten

16.00 **Avslutning** - Kathinka Lindhe

Barnsidan

Att göra

Gör en Gräsgubbe

Tillverkning: Tag en nylonstrumpa och håll i ca: 1 tesked gräsfrön, försök fördela gräsfröna så att inte alla hamnar i en klump i mitten, fyll på med ca: 2 matskedar jord, fyll på med träspån så att storleken blir som en tennisboll. Knyt en knut på strumpan nära innehålllet och tryck in knuten så att huvudet kan stå av sig självt. Forma en rund näsa och knyt med snöre eller gummiband. Forma runda öron och knyt med snöre eller gummiband. Klistra på ögon och måla en mun på gubben. Dekorera eventuellt ögonbryn och kanske en mustasch av piprensare. Gubben är nu klar! **Vattning:** Doppa hela gubben i vatten så att den blir genomblöt, ställ på ett fat och vattna regelbundet så att den alltid är blöt eller fuktig. Efter 7-10 dagar börjar gräset växa så att gubben får ett grönt och fint hår som sedan kan klippas och friseras.

Material: Nylonstrumpa (hudfärgad) Gräsfrön (dekorationsgräs) Matjord, Träspån (typ kanin-strö) Små gummiband eller smalt snöre, Ögon, Lim, Vattenfast penna eller krita.

Extramaterial: Vattenfast svart penna eller krita. Svart piprensare

Tips: Om man vänder gubben upp och ner när ögon och mun sätts dit, så får gubben ett härligt grönt skägg istället.

Att lösa

Astrid Lindgrens värld

Teater teckentolkas

När ni kommer till parken kan ni fråga efter teckentolksslingan vid informationen. Där kan ni få ett schema som berättar vart teckentolkarna finns och vid vilka tider de befinner sig där.

- Lördag 15 maj - Måndag 17 maj
- Lördag 5 juni - Måndag 7 juni
- Fredag 2 juli - Söndag 4 juli
- Söndag 25 juli - Tisdag 27 juli
- Söndag 15 aug - Tisdag 17 aug

Info

		☾	⚡
	⚡		
	☀		☁

Figurerna som ingår är:

Vårens Sudoku

Sätt en av varje figur i varje rad och kolumn. Det får inte vara två samma figurer på en rad eller kolumn.

Lösningen på sidan 19

Längtar du efter sol och värme? Gör då en **Surfers sandwich**

Du behöver:

Bröd, Smör, Ketchup eller Senap, Skinka, Ananas, Ost

Gör så här: Sätt på ugnen på 200 grader. Bred på smöret på brödet, bred sedan på ketchup eller senap. Lägg på en skinka och ananasskiva. Skär några bitar ost och lägg ovanpå ananassen. Lägg smörgåsen på en plåt. Sätt in den i ugnen ca. 10 minuter tills osten har smält och fått gyllenbrun färg. Ta försiktigt ut plåten och lägg smörgåsen på ett fat och NJUT!

Enkel och Gott!

Gott att äta

Örebro - Utnämnt till Europas teckenspråkig huvudstad Örebro Kommun 100312

Örebro kommun har utnämnt Örebro till Europas teckenspråkiga huvudstad. Det firade döva och hörselskadade med en manifestation på Stortorget i Örebro den 12 mars 2010. Örebro har under en längre tid haft en relativt stor befolkning av teckenspråkiga människor. En anledning till detta är att riksgymnasiet för döva och hörselskadade är förlagd till Örebro. Många av dem som avslutat sina studier stannar kvar i staden. I samband med en konferens ville Örebro kommun höja ambitionsnivån för de teckenspråkiga och utropade sig till Europas teckenspråks huvudstad. Konferensen direkt sänds på SVT:s webbplats Teckentorget.

Ledsagarhjälp**Banverket 100312**

För er som har barn och ungdomar med funktionsnedsättning eller nedsatt rörlighet kan Banverket erbjuda kostnadsfri personlig ledsagning vid avresa från, tågbyte, eller vid ankomst till en järnvägsstation som erbjuder ledsagning. Ledsagningen beställer du senast 24 timmar innan tågets avgångstid eller ankomsttid. Ledsagningen sker från och till angiven mötesplats på stationen, till och från tåg samt vid tågbyten. Om tåget är försenat väntar ledsagaren tills du kommer av eller med det försenade tåget. Vid större tågförseningar eller vid andra händelser som kan påverka din planerade tågresor med ledsagning kontaktar ledsagaren en sambandscentral för att hitta en lösning så att du kan genomföra din resa. Vid tåget ser ombordpersonalen till att du kommer av och på tåget och hittar till din bokade plats. Om du behöver ledsagning vid tågbyte så är ledsagaren på plats när ditt tåg anländer på stationen och möter dig vid dörren närmast din bokade plats. När du avslutar din resa följer ledsagaren dig till den mötesplats som är angiven på bokningsbekräftelsen. Gå in på webbsidan: www.stationsledsagning.se

Radio för döva - nu blir det verklighet**Sveriges Radio P1 091215**

Under jul- och nyårshelgen sändes "Vinter i P1" även på teckenspråk. Fram till i dag har döva stängts ute från radiovärlden. Men nu gör Sveriges Radio på försök radio för döva. Det är "Vinter i P1", med tio program, som ska teckentolkas. Efter att programmet sänts tolkas det av en person som filmas och materialet läggs sedan ut på SR:s hemsida. Teknikens utveckling, med sms, internet och bildtelefoner har ökat möjligheterna. Men tv-program kan bara ses om de är textade. Och radio har hittills varit uteslutet. Teckentolkningen finns på SR:s hemsida sr.se/vinter. Det finns dock ingen upplysning om huruvida det kommer att fortsätta teckentolkas under programmet i "Sommar i P1". Sommar i P1 sänds midsommardagen 26 juni – 22 augusti. Gå in på webbsidan: <http://sverigesradio.se> sök programmet "sommar i P1" i P1-tablå.

Lånade 100 000 kr till dotterns skolhjälpmedel**Smålandsnytt 100129**

I två år kämpade familj som bor i Långasjö utanför Emmaboda för att deras gravt hörselskadade dotter, 13 år skulle få moderna hörhjälpmedel i skolan. Till slut kunde de inte vänta längre utan lånade 100 000 kr och köpte egen utrustning. Det finns ju en lag som säger att landstinget ska stå för sådant här. - Så här får det inte gå till, alla elever har rätt till en fungerande skolgång - säger Jan-Peter Strömngren, HRFs förbundsordförande.

Landstinget betalar hörhjälpmedel efter 2 år

Efter en segdragen kamp får familjen ersättning från Kalmar landsting, för dotterns hörhjälpmedel som familjen betalat ur egen ficka. - Det skönt att de äntligen tagit beslut att ersätta oss, säger pappan till den hörselskadade dottern.

Verksamhetsplan 2010

Vecka	Datum	Aktivitet	
V. 4	30-31 jan	Aktivitetshelg på Gustavsvik	Örebro
V. 9	6-7 mars	Årsmöte	Borås
V. 11	20-21 mars	Arbetshelg för styrelsen, Hörnet	Trollhättan
V. 15	17 april	Familjedag	Vänersborg
V. 19	13-16 maj	Aktivitetsläger Legoland / Lalandia	Danmark
V. 21	29-30 maj	Teckenspråkskurs för familjer	Kungälv
V. 27	5-11 juli	Sommarläger Isaberg med tsp-kurs	Gislaved
V. 32	14-15 aug	Aktivitetshelg Göta Kanal	Mariestad
V. 35	4-5 sept	Ungdomshelg, Skrea	Skrea
V. 38	26 sept	Planeringsdag för styrelsen	Vänersborg
V. 39	1-3 okt	Teckenspråkskurs för pappor	Kungälv
V. 42	23 okt	Familjedag	Göteborg
V. 46	19-21 nov	Teckenspråkskurs för mammor	Kungälv
V. 48	4-5 dec	Julmarknad Föräldrahelg med eller utan barn	Lübeck

Med reservation för ev. förändringar.

TECKENTORGET

på **SVT**

Teckentorget på svt

När ni går in på SVT hemsida och söker på teckentorget får ni information om aktuella händelser inom teckenspråkets värld som visas på svt. Program som visas är bl.a. nyhetsstecken, anders.se, perspektiv barnprogram och andra reportage om samhället, sport och kultur

Teckentorget är tänkt vara en mötesplats, där man kan se videor, kolla vad som är aktuellt nu och vad som händer framöver. Du kan bidra genom att tipsa teckentorget om vad som är på gång. Du kan också skicka in videoklipp. Det kan vara allt möjligt från bröllop, jubileum, resa, djur, rolig historia, ja allt! Skicka till teckentorget så att andra får se! kontakta dem på **e-post: teckentorget@svt.se**

Nytt barnprogram

Teckentorget var med när SVT Teckenspråk träffade SVT Barn i december för att diskutera ett nytt barnprogram med annorlunda innehåll. Under våren 2010 visas de sista avsnitten av det teckenspråkiga barnprogrammet Sagoträdet, sedan läggs det ner. Men ett nytt barnprogram kommer att sändas under våren.

spreadthesign.com

Projekt - Lär ut teckenspråk till hörande barn

Två grundskolor i Sverige har på försök under läsåret lärt sina yngsta elever det svenska teckenspråkets handalfabet. Målet är och se om handalfabetet är till hjälp när eleverna ska lära sig läsa och skriva.

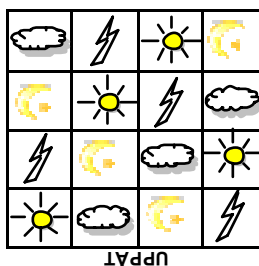
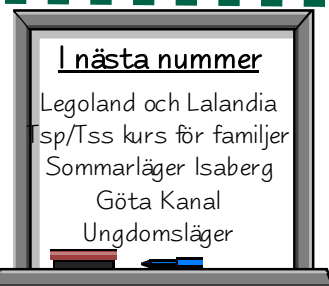
När man ska lära sig räkna kommer fingrarna fram, varför kan inte samma fingrar användas när man ska lära sig ljuda, bokstavera och läsa?

Projektet som leds från Örebro universitet av Karin Allard i samarbete med Europeiskt Teckenspråkscenter av Thomas Lydell-Olsen. Till sig har de knutit två grundskolor, Bettna skola utanför Flen och Byleskolan i Täby.

PÅ NÄTET

KATT

Lösningarna från barnsidan På vårens sudok

Hämta handalfabetet på www.spreadthesign.com och klicka på alfabetet med tillhörande bilder. Där kan du ladda hem och skriva ut alfabetet i olika varianter att ha i klassrummet

Baksidan

Anslagstavlan

Har ni några foto som ni vill dela mer er efter ett deltagande på våra aktiviteter så skicka gärna in dem till oss.

Ungdomshelg
Vi planerar att ha ett barn och ungdomsläger. Ha koll i brevlådan när inbjudan kommer till hösten.

Aktivitetsbidrag
Tänk på att om ni är 3 DHB-familjer som vill göra något kul tillsammans, kan ni ansöka om ett bidrag för det. Hör av er till kansliet eller hämta info på hemsidan:

Göta Kanal.
Miss inte en trevlig helg på Göta Kanal. Inbjudan kommer senare.

Boka in redan nu!
Tsp-kurs för pappor!
1-3 okt
Samkväm även fredagskväll!

Sugna på att spela fotboll?
Ungdomsföreningen Viljan och Vänersborgs Teckenspråksförening kommer att ha en fotbollsturnering på Hörnet för att främja samarbetet mellan föreningarna som finns på Hörnet. Tisdagen den 8 juni kl. 17.30 i Vänersborg. Alla är välkomna att delta. Pappor och ungdommar efterlyses starkt för att öka motståndet lite mer för ungdomsföreningen. Vi bjuder på korv med bröd. Hör av er till oss på DHB senast den 4 juni om ni är intresserad av att komma Tel. 0521-696 10 eller e-post: info@dhbvastra.se

Det största misstaget du kan göra här i livet, är att ständigt frukta för att göra ett.
Elbert Hubbard

Har Ni synpunkter på vår medlemstidning? Eller har Ni något Ni tycker att vi ska skriva om, kanske något Ni vill berätta? Skicka in en insändare eller tankvärt till "Anslagstavlan"!
Hör gärna av Er till kansliet, vi vill ha förslag, uppslag mm.
Tel.nr. Tal/Text: 0521-696 10 Telefåx: 0521-696 11 E-post: info@dhbvastra.se